gemeente
Barneveld

Aandachtsgebied: Samenleving
Team Beleid
E-mailadres: J.Kervel@barneveld.nl
Telefoonnummer: 0610224644

Raadsvoorstel nr. 3787
Barneveld, 24 oktober 2024
Portefeuillehouder: J. de Heer-Verheij

Onderwerp: Programmaplan Bestaanszekerheid

Samenvatting raadsvoorstel

Dit raadsvoorstel gaat over de visie, strategische doelstellingen en leidende principes van het programma Bestaanszekerheid (2024 tot en met 2030).

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De visie, strategische doelstellingen en leidende principes van het programma Bestaanszekerheid vast te stellen. Deze staan op pagina 5 (visie), pagina 6 (strategische doelstellingen) en pagina 9 (leidende principes) van het Programmaplan Bestaanszekerheid,
2. In 2025 € 150.000 incidenteel beschikbaar te stellen voor het programmateam en dit te dekken uit de algemene reserve,
3. Per 2025 € 35.000 structureel beschikbaar te stellen voor het aanjaagbudget in het kader van het programma, voor de periode 2025 tot en met 2030.

1. Inleiding

Het college vindt het heel belangrijk om te zorgen voor meer zekerheid in het leven van haar inwoners. Natuurlijk binnen haar mogelijkheden. Ook wil het college dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Omdat bestaanszekerheid een ingewikkelde maatschappelijke uitdaging is, is er in de gemeente Barneveld een speciaal programma opgezet: het Programma Bestaanszekerheid. Dit loopt van 2024 tot en met 2030.

In de gemeente Barneveld zijn veel maatschappelijke initiatieven en betrokken inwoners die op eigen wijze een bijdrage leveren aan het vergroten van bestaanszekerheid. Zo zijn er bijvoorbeeld in 2021 en 2022 gesprekken over armoede gevoerd door Samen tegen armoede Barneveld (StaB), wat geleid heeft tot een 7-puntenplan dat door deze organisatie is aangeboden aan het college (zie *bijlage Plan tegen armoede in Barneveld*).

Het vergroten van bestaanszekerheid is een grote maatschappelijke opgave. Dat gebeurt samen. Samen met maatschappelijke initiatieven, partners in het veld, inwoners en de lokale en rijksoverheid. Dat vraagt om een programmatische aanpak. Door dit programma kan er naast alles wat er normaal gesproken vanuit de gemeente plaatsvindt, extra aandacht uitgaan naar activiteiten die bestaanszekerheid vergroten. Zo kunnen we waar nodig versnellen, of zaken met extra aandacht oppakken. Daarom gaf het college in 2023 de opdracht voor het bouwen van een programma Bestaanszekerheid.

Bestuursopdracht

In juni 2023 is een bestuursopdracht vastgesteld door het college. Hierin wordt door het college aan de ambtelijke organisatie opdracht gegeven om voor de maatschappelijke opgave bestaanszekerheid een programma in te richten, dat over meerdere jaren voor de organisatie doelgerichte focus aanbrengt in de inspanningen.

We zijn als gemeente verantwoordelijk voor diverse inspanningen die bijdragen aan het vergroten of behouden van bestaanszekerheid van inwoners. Bijvoorbeeld door de uitvoering van de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Wet publieke Gezondheid en de Wet Educatie en

Beroepsonderwijs. Maar er zijn naast deze wettelijke taken veel meer beleidsonderwerpen en ontwikkelingen waar we ons verantwoordelijk voor voelen. Het vergroten van bestaanszekerheid is veelomvattend, domein overstijgend en een complexe maatschappelijke opgave waarbij we de gewenste opbrengst, namelijk het vergroten van bestaanszekerheid, niet kunnen afdwingen. In september 2023 is de bouwperiode van het programma gestart. Een bouwteam, bestaande uit diverse (beleids)medewerkers afkomstig uit diverse aandachtsvelden (samenleving, wonen, veiligheid, duurzaamheid etcetera) heeft gewerkt aan een visie, strategische doelstellingen en operationele doelstellingen die de basis vormen voor het programma.

Om te komen tot een goed beeld, breed draagvlak en de juiste keuzes is gesproken met diverse lokale en landelijke ervaringsdeskundigen, vele stakeholders die een bijdrage leveren aan bestaanszekerheid en is een werksessie georganiseerd met raads(commissie)leden.

Een intensief bouwproces heeft geresulteerd in dit programmaplan.

Route van besluitvorming
In januari 2019 stelde de gemeenteraad het Beleidskader Sociaal Domein vast. Met de start van de bouwfase van het programma Bestaanszekerheid heeft het college ervoor gekozen dit beleidskader als uitgangspunt te nemen. Gedurende de uitwerking is geconstateerd dat essentiële zaken hierbij worden gemist. Bestaanszekerheid is een begrip dat op diverse manieren kan worden uitgelegd. Er is nog geen lokale visie op bestaanszekerheid. Daarnaast hebben we geconstateerd dat er geen duidelijk kader vanuit de raad ligt rondom de definitie van positieve gezondheid, dit komt slechts beperkt aan bod in het huidige beleidskader Mensen Voorop. Ook zijn de geformuleerde leidende principes deels nieuw. We vinden het gezien de maatschappelijke en politieke urgentie niet wenselijk dat met de start van het programma wordt gewacht tot het nieuwe beleidskader is vastgesteld.

Vooruitlopend op de actualisatie van het beleidskader in 2025 stelt het college daarom de raad nu voor om het volgende vast te stellen:

- De visie van het programma
- De leidende principes van het programma
- De strategische doelstellingen van het programma.

De verdere uitvoering van het programma, waaronder de operationele doelstellingen en inspanningen die jaarlijks in een jaarplan worden opgenomen, zijn ter besluitvorming aan de stuurgroep van het programma Bestaanszekerheid. Ook de technische inrichting van de programmaorganisatie is aan de stuurgroep.

2. Beoogd effect
Inzet op het vergroten van bestaanszekerheid onder inwoners van de gemeente Barneveld. Dit is twee ledig: aan de ene kant willen we dat de bestaanszekerheid onder inwoners van de gemeente Barneveld waarbij sprake is van bestaansonzekerheid wordt vergroot. Daarnaast is er een groep inwoners die in de toekomst het risico loopt op bestaansonzekerheid (preventie).

Met de voorgestelde inspanningen is focus aangebracht. Daar verwachten we de meeste impact te maken. We zijn ons bewust dat het vergroten van bestaanszekerheid een lange adem vraagt. In de verschillende jaarplannen zetten we met inspanningen stappen daar naartoe.

3. Argumenten
1.1 hiermee stelt de raad de kaders voor het programma Bestaanszekerheid vast
Dit programmaplan wordt vooruitlopend op het nieuwe beleidskader Sociaal Domein vastgesteld. Het huidige beleidskader (‘Mensen Voorop’) wordt in 2025 geactualiseerd. We hebben onder andere geconstateerd dat er geen duidelijk kader vanuit de raad ligt rondom de definitie van positieve gezondheid, dit komt slechts beperkt aan bod in het huidige beleidskader Mensen Voorop. Daarnaast zijn de geformuleerde leidende principes deels nieuw. Daarom leggen we de raad in dit specifieke geval een aantal besluiten voor die onderdeel vormen van het programma Bestaanszekerheid. De inhoud van het Programma Bestaanszekerheid vormt een belangrijke bouwsteen voor dit nieuwe beleidskader.

We vragen de raad te besluiten over:
- De visie van het programma (p. 5 van het Programmaplan Bestaanszekerheid),
- De strategische doelstellingen (p. 6 van het Programmaplan Bestaanszekerheid),
- De leidende principes (p. 9 van het Programmaplan Bestaanszekerheid).

De verdere uitvoering van het programma, waaronder de operationele doelstellingen en inspanningen die jaarlijks in een jaarplan worden opgenomen, zijn ter besluitvorming aan de stuurgroep van het programma Bestaanszekerheid. Ook de technische inrichting van de programmaorganisatie is aan de stuurgroep.

1.2 met de strategische doelstellingen wordt focus aangebracht
Er gebeurt vanuit de gemeente al veel dat bijdraagt aan bestaanszekerheid. Het uitvoeren van taken op het vlak van de Participatiewet, volksgezondheid, schuldhulpverlening bijvoorbeeld. Maar ook veiligheid en meedoen via bijvoorbeeld sport en cultuur zijn van belang. In het bijzonder is werk, of een andere manier van meedoen naar vermogen, van grote invloed op het verkrijgen van inkomen. Maar werk is meer dan inkomen alleen en zorgt ook voor zingeving, structuur en sociale relaties. Juist op het vlak van werk en inkomen zien we dat er de komende tijd veel gebeurt. Zo komt de Participatiewet in Balans er aan, net als de hervorming van de Arbeidsmarktregio. Dit zijn ontwikkelingen waar al veel op ingezet wordt. Vanuit het programma volgen we deze ontwikkelingen. Vooralsnog zien we geen noodzaak hier vanuit het programma extra focus op te hebben.

In het programmaplan staat beschreven op welke onderdelen we tijdens de duur van dit programma de focus leggen. Om daar extra impact te kunnen maken. Dit zijn inspanningen die bijdragen aan de volgende thema's:
- Financiële zekerheid en geldzorgen,
- Positieve gezondheid,
- Passend wonen.

2. dit budget is benodigd voor de inzet van medewerkers binnen het programmateam
Met de bestuursopdracht is geen structureel budget beschikbaar gesteld voor de inzet van medewerkers. De inzet van de programmamanager wordt in 2025 gedekt vanuit het resterende budget uit 2024 voor het inrichten van programmatisch werken. € 150.000 is benodigd om de inzet van overige medewerkers binnen het programmateam in 2025 te dekken.

3. met dit budget kan het aanjaagbudget worden ingezet
Voor het aanjaagbudget is een bedrag van € 50.000 wenselijk. € 15.000 hiervan kan worden gedekt door inzet van middelen voor het verbeteren van de dienstverlening van armoede en schulden dat via de programmabegroting 2025 beschikbaar is gesteld. Dit aanjaagbudget wordt voor de duur van het programma (tot en met 2030) ingezet. Met het aanjaagbudget kunnen (tijdelijke) activiteiten die raken aan de doelen van bestaanszekerheid maar geen onderdeel zijn van het programma worden gefinancierd. Bijvoorbeeld de financiering van een pilot van het Sociaal Juridisch Steunpunt om een spreekuur in de wijk te draaien, of het eventueel doen van een bijdrage voor de kosten van mediation bij/ter voorkoming van echtscheiding n.a.v. het onderzoek hiernaar.

4. Kanttekeningen
2. *de benodigde capaciteit voor het programmateam is nog niet volledig duidelijk voor 2025 en verder*
Programmatisch werken betekent een nieuwe werkwijze die nog in ontwikkeling is. Dat betekent dat we gaandeweg meer inzicht krijgen in de benodigde capaciteit voor het programmateam, dat zich bezig houdt met de voortgang van het programma.

5. Financiën
In de kadernota 2025 is het programma Bestaanszekerheid (mede in relatie tot het actualiseren van het beleidsplan Sociaal Domein) genoemd als één van de beleidsimpulsen waarvoor extra financiële ruimte wordt gerealiseerd binnen de Programmabegroting 2025.

Het programma Bestaanszekerheid gaat met dit programmaplan van bouwfase naar uitvoeringsfase. Toch zullen we in de praktijk moeten ervaren hoeveel budget en inzet de uitvoering van het programma specifiek vraagt. Met dit raadsvoorstel zijn de middelen en inzet van het programmateam voor het programma voor de eerste fase (2024 en 2025) geborgd. Een aanvullend verzoek voor de hierop volgende jaren volgt zo nodig bij de Kadernota 2026.

In onderstaande tabel staat een overzicht van planning en financiering van de inspanningen voor 2024 en 2025. De raad wordt gevraagd enkel een besluit te nemen op het voor de looptijd van het programma structureel beschikbaar stellen van € 35.000 voor het aanjaagbudget. Bij de overige inspanningen is al sprake van dekking.

	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025	Financiën
Programma overkoepelend:							
Datamonitor bestaanszekerheid ontwikkelen							Werkbudget programma 2024 - 2025
Vertalen van leidende principes naar handvatten voor de uitvoering							Werkbudget programma 2024 - 2025
Communicatiestrategie bestaanszekerheid ontwikkelen							Werkbudget programma 2024 - 2025
Participatie binnen de uitvoeringsfase van programma vormgeven							Werkbudget programma, eventueel aanvullend verzoek voor werkervaringsplaats ervaringswerker
• *Speaking Minds traject (jongerenparticipatie, train de trainer)*							Budget voor Speaking Minds
• *Ervaringsdeskundige opleiden en onderdeel maken programmateam*							€ 55.000 voor pilot van 1 jaar, via programmabegroting gedekt door middelen dienstverlening armoede en schulden (€70.000)
Aanjaagbudget inzetten voor initiatieven buiten het programma die bijdragen aan bestaanszekerheid							€ 50.000. Aanvullend budget benodigd, € 35.000 (bijv. Spreekuur SJS in de wijk, mediation echtscheiding etc.), via programmabegroting € 20.000 beschikbaar middelen dienstverlening armoede en schulden)
Hoofdzakelijk strategisch doel: **Meer inwoners hebben financiële zekerheid en ervaren minder geldzorgen**							
Communicatiemateriaal 2 life events ontwikkelen (uit elkaar gaan en 18 worden)							Werkbudget programma 2024 - 2025
Onderzoek doen naar overnemen van schulden							€ n.t.b., eventueel voorstel volgt na onderzoek
Andere invulling minimabeleid realiseren							€ n.t.b. afhankelijk van scenario's (binnen bestaande budgetten of impuls benodigd)
Vergroten bekendheid met ondersteuning in medisch en sociaal domein							Mogelijk vanuit werkgroep en budget NPO, hangt samen met inspanning over het trainingsprogramma
Vergroten zichtbaarheid en toegankelijkheid schuldhulpverlening							Werkbudget programma 2024 - 2025
Hoofdzakelijk strategisch doel: **Meer inwoners voelen zich gezonder (volgens definitie van positieve gezondheid)**							
Aansluiten bij stichting Babyspullen							Vanuit budget voor Kansrijke Start
Bestaanszekerheid integreren in subsidieafspraken met subsidiepartners							€ 50.000 incidenteel innovatiebudget SOC, structureel voorstel volgt
Ontwikkelen integraal trainingsprogramma over bestaanszekerheid							€ 20.000 incidenteel innovatiebudget SOC
Breder inzetten tussen wal en schip budget als maatwerkbudget							€ 25.000 re-integratie, € 20.000 middelen armoede onder kinderen, € 50.000 innovatiebudget SOC
Deelname aan pilot Wereldtandartsen (mondzorgkaravaan)							Pilot vanuit VWS. Eventueel vervolg kan leiden tot vervolgvoorstel.
Integreren van bestaanszekerheid als speerpunt binnen bestaand beleid en projecten							€ 30.000 incidenteel vanuit brede SPUK, daarna structureel verzoek
Hoofdzakelijk strategisch doel: **Meer inwoners hebben de zekerheid van een betaalbare en passende woonruimte**							
Onderzoek voorrang verlenen doelgroepen bij toewijzen huur en koop							€ n.t.b. onderzoek uit bestaand budget. Vervolg voorstel richting gemeenteraad.
Onderzoek doen naar de mogelijkheid voor 1 time-out plek voor 1 of 2 dagen incl. hulpverlening							€ 15.000 incidenteel innovatiebudget SOC
Evalueren van de aanpak Woonbewust en aanpassen werkwijze							€ - onderdeel beleidsontwikkeling
Waarborgen van he thema bestaanszekerheid in de op te stellen woonzorgvisie							€ - bij voorkeur binnen bestaand budget, anders aanvullend voorstel

6. Participatie en communicatie

a) Participatie

Veel interne medewerkers en externe partijen hebben een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit programma. Tijdens de bouwfase zijn verschillende gesprekken gevoerd met ervaringsdeskundigen. Daarnaast is een stakeholdersbijeenkomst georganiseerd waarbij een groot aantal deelnemers aanwezig was. Zie bijlage *Verslag Bestaanszekerheid – een zeker bestaan bouwen we samen*, voor het verslag van deze bijeenkomst.

Ook heeft een werksessie met raads(commissie)leden plaatsgevonden, om met de verschillende fracties het gesprek te voeren over bestaanszekerheid en input op te halen. Naast raads(commissie)leden waren hierbij ook ervaringsdeskundigen, een vertegenwoordiger van Voedselbank Voorthuizen en een vertegenwoordiger van woningstichting Barneveld aanwezig. Zie bijlage *Raadsmemo Verslag werksessie programma Bestaanszekerheid* voor het verslag van deze bijeenkomst.

Het blijvend aandacht hebben voor ervaringen is van groot belang bij de uitvoering van dit programma. Gedurende de uitvoeringsfase van het programma kijken we hoe we participatie goed vorm kunnen geven. Bijvoorbeeld door het starten van een pilot waarbij een ervaringsdeskundige onderdeel uitmaakt van het bouwteam en op die manier betrokken is bij de diverse inspanningen voor 2024 en 2025 en de ontwikkelingen binnen het programma.

b) Communicatie

Naast bijgevoegd programmaplan wordt een aparte publieksversie vormgegeven. In 2024 en 2025 wordt gewerkt aan een communicatiestrategie binnen het programma.

7. Vervolgstap

Na het raadsbesluit over de visie, strategische doelstellingen en de leidende principes ligt het kader voor het programma vast. De verdere invulling en uitvoering is aan de stuurgroep van het programma. Via monitoring wordt de raad jaarlijks op de hoogte gehouden van de vorderingen van het programma. Jaarlijks wordt door de stuurgroep van het programma Bestaanszekerheid een nieuw jaarplan met inspanningen vastgesteld.

Een aantal inspanningen is al in gang gezet. Dit om vaart in het programma, de activiteiten en energie bij partijen te houden. De inspanning rond stichting Babyspullen en de mondzorgkaravaan zijn grotendeels afgerond.

8. Bijlagen

1. Raadsbesluit
2. Programmaplan Bestaanszekerheid – een zeker bestaan bouwen we samen
3. Inspanningen eerste fase (2024 tot en met 2025)
4. Doelen Inspanningen Netwerk (DIN) programma Bestaanszekerheid
5. Infographic Bestaanszekerheid in cijfers
6. Participatieverslag, met daarbij:
7. Verslag Bestaanszekerheid – een zeker bestaan bouwen we samen, stakeholdersbijeenkomst 18 januari 2024
8. Raadsmemo Verslag werksessie programma Bestaanszekerheid
9. Advies van Adviesraad Sociaal Domein (dit volgt in de week van 18 november)
10. Plan tegen armoede in Barneveld (7-puntenplan), Samen tegen Armoede Barneveld

Burgemeester en wethouders van Barneveld,

de secretaris,	de burgemeester,
W. Wieringa	J. van der Tak